

opusdei.org

Com en una pel·lícula: més enllà de la trama

Paràboles com la del fariseu i el publicà ens oferiran més d'una sorpresa si sabem bussejar en les paraules de Jesús.

24/08/2021

Com en el bon cinema, la riquesa dels passatges evangèlics va més enllà de la *trama principal*.

Existeixen altres *subtrames*, amb significats profunds, que responen a una gran varietat de circumstàncies i

lectors. I moltes vegades el guió presentarà un desenllaç que deixarà desconcertats els *espectadors*.

La paràbola del fariseu i el publicà (cf. *Lc* 18, 9-14) té una trama ben definida. Sant Lluç exposa la seva interpretació per endavant: es refereix «a uns que es refiaven de ser justos i menyspreaven els altres». De primeres, un potser pot pensar: «Aquest episodi no va amb mi perquè els meus problemes ara són altres». Però, el text no ofereix altres sentits? Quines sorpreses oferirà el relat? Només si bussegem en les paraules de Jesús descobrirem aquestes *subtrames* que ajudaran a orientar la nostra vida.

Les sorpreses de l'Evangelí

Les paràboles de Jesús són molt donades a les sorpreses. En les històries que explica sempre hi ha quelcom d'inusual. Moltes vegades els seus protagonistes i les seves

accions ens desconcerten: un patró que determina el salari sense proporció al treball realitzat, un servidor que arrossega un deute propi d'una multinacional, un pare que organitza una festa per acollir un fill sense exigir-li la justa reparació, un jutge i un administrador corruptes... Però aquest no és el cas de la paràbola del fariseu i el publicà. En aquesta paràbola els protagonistes són més aviat *normalets*, coneguts pels oients de l'època i per nosaltres: un viu dedicat a la causa de Déu i l'altre és considerat un traïdor per recaptar impostos per al poble estranger. La trama, per tant, no presenta gaires sorpreses a primer cop d'ull.

Però on sí que trobem un element que ens trenca els esquemes és en la perspectiva. Jesús ens dona un enfocament insòlit: ens fa testimonis del diàleg de dues persones amb Déu, ens permet entrar allà on només el

Senyor mateix i la persona interessada tenen accés. En una situació normal podríem jutjar les accions visibles, però no les intencions, ja que no estan al nostre abast. Per això sempre podem salvar la intenció de qui actua, ja que per a nosaltres normalment estarà oculta: «Mentre interpretis amb mala fe les intencions d'altri, no tens dret a exigir comprensió per a tu mateix».

[1]

En canvi, en aquesta paràbola que Jesús construeix se'ns permet, ni més ni menys, contemplar la competència divina per jutjar. La nostra mirada no és només externa, sinó que escoltem l'oració de l'un i de l'altre.

L'oració del fariseu és d'acció de gràcies. D'entrada, no presumeix davant de Déu, sinó que li agraeix, donant per fet que és el suport diví el que li ha permès comportar-se com s'ha comportat: «Déu meu, et dono

gràcies perquè no soc com els altres homes» (*Lc 18, 11*). S'atribueix a Déu que no hagi comès robatoris, injustícies o adulteris dels quals sigui conscient, està també donant a entendre que sense l'auxili diví podria haver caigut en tot això. I certament no és com un publicà, ni en la feina, ni davant els seus conciutadans, ni en el seu compromís religiós. Respecte a això últim, fins i tot s'excedeix, ja que descriu unes pràctiques religioses que van més enllà del que s'ha prescrit al pietós israelita.

El publicà, per la seva part, es limita: «Déu meu, sigues-me propici, que soc un pecador» (*Lc 18, 13*). És com un resum que representa un penediment real. La descripció dels seus gestos corporals —«es donava cops al pit» (*Lc 18, 13*)— expressa que està sincerament dolgut pel que no ha fet bé.

Una *no-justificació* insòlita

Ara que hem estat testimonis de les dues oracions, estem en condicions d'emetre el nostre judici. Però, abans de poder-ho fer, Jesús s'avança i ens mostra la segona sorpresa.

Primer, afirma que el publicà «va baixar perdonat a casa seva» (*Lc* 18, 14). Ens sembla bé i lògic. Bé, perquè volem donar suport al desig diví: «Us penseu que m'agrada la mort del malvat? De cap manera. Jo, el Senyor, Déu sobirà, us ho asseguro: el que jo vull és que abandoni els mals camins i que visqui» (*Ez* 18, 23). Lògic, perquè la infinita misericòrdia de Déu no espera més que el penediment sincer per obrar aquesta meravella de la justificació.

Ara bé, el que trencaria els motllos dels oients de l'època seria «i no l'altre» (*Lc* 18, 14), és a dir, l'afirmació contundent que el fariseu no va baixar perdonat a casa seva. La

multitud, desconcertada, es començaria a preguntar: No compte per a res l'esforç del fariseu per complir amb excés els seus deures cap a Déu? Hem d'entendre que el que uneix Déu és el pecat? El fariseu no pot ser perdonat de robatoris que no va cometre. Què hauria d'haver dit? Quin és el problema?

Una possible resposta a aquesta pregunta ens la pot donar la introducció de sant Lluç a aquesta paràbola: és una història sobre persones que en menyspreen d'altres tenint-se per justos. Menysprear els altres està evidentment malament. I fàcilment s'arriba a aquesta situació per comparació. Podria semblar lògic que el fariseu se sentís avantatjat en comparar-se amb un pecador públic. El problema no rau en aquest sentiment, sinó en la comparació mateixa. El fariseu defineix la seva vida per comparació amb els «altres homes» i, aprofitant les

circumstàncies, amb el públic que té al costat. En aquest procés hi ha un error de fonament. El valor d'una vida és el que té als ulls de Déu, i totes les comparacions del món no són capaces d'emular ni de lluny l'abast de la mirada divina. Per això, evitar les comparacions és un consell espiritual comú. I, a més, en menysprear el públic que té davant està descuidant el manament més important: estimar Déu i el proïsme.

La comparació serveix com a recurs per aquietar la consciència. No perquè reveli motius per estar serens, sinó perquè amaga la llum que revelaria el que necessita ser redimit. Com explica sant Josepmaria:

«El pecat dels fariseus no consistia a no veure Déu en Crist, sinó en un tancament voluntari en ells mateixos; a no tolerar que Jesús, que és la llum, els obrís els ulls. Aquest

entossudiment té resultats immediats en la vida de relació amb els nostres semblants. El fariseu que creu que es llum, no deixa que Déu li obri els ulls, és el mateix que tractarà el proïsme amb supèrbia i injustícia: *us dono gràcies perquè no soc com els altres homes, rapaços, injustos, adúlter, ni tampoc com aquest publicà*». [2]

D'aquesta manera, el fariseu és incapaç de definir per què tindrà necessitat de la misericòrdia de Déu. I no és petit el problema, perquè només la misericòrdia de Déu ens pot portar a la meta —ens pot salvar— i no les nostres soles forces.

L'interrogant que suscita el rebuig de l'oració del fariseu el produeixen també unes conegudes paraules de Jesús: «No he vingut a cridar els justos, sinó els pecadors» (Mt 9, 13). Però un es podria preguntar: i els justos? Un ha de buscar positivament

el pecat perquè Jesús el cridi? No pas. No només seria absurd, sinó que es pervertiria la lògica del que el Senyor pretén. El pecat no és mai desitjable, però: «Si afirmàvem que no tenim pecat, ens enganyaríem a nosaltres mateixos, i la veritat no estaria en nosaltres» (1 Jn 1, 8). I el més crucial no és el pecat en abstracte, sinó el meu en concret, és a dir, o descobreixo *la meva indignència* o no m'obriré a la misericòrdia de Déu, que és l'única que em pot salvar.

Des d'aquest punt de vista, l'avantatge que té el publicà no és el pecat, sinó el clamor general del seu entorn que li recorda que és un pecador. La seva indignència és palmària, pública, proclamada. El seu únic recurs és «Oh Déu, tingues compassió de mi». El publicà ens presenta així quin és el camí que s'ha de seguir:

«Actua com un humil, segur només de ser un pecador necessitat de pietat. Si el fariseu no demanava res perquè ja ho tenia tot, el publicà només pot pidolar la misericòrdia de Déu. I això és bonic, oi? Pidolar la misericòrdia de Déu. Presentant-se “amb les mans buides”, amb el cor nu i reconeixent-se pecador, el publicà ens mostra a tots nosaltres la condició necessària per rebre el perdó del Senyor. Al final, justament ell, menyspreat així, es converteix en icona del veritable creient».[3]

Un desenllaç inesperat

I, finalment, quan un vol treure conseqüències de tot això, arriba el *gir de guió*, la sorpresa final: el fariseu mira el publicà i el menysprea i jo m'adono que estic menyspreant el fariseu per menysprear el publicà! Descobreixo amb sorpresa que la referència a aquests «que es refiaven de ser justos

i menyspreaven els altres» no té com a destinataris només uns subjectes malvats que eren per allà, sinó que la seva funció és posar en guàrdia davant d'una amenaça concreta i contínua per a aquell que es vol posar de part de Déu.

Un que llegeix habitualment l'Evangelí en principi està vitalment més a prop del fariseu que del públicà. El més probable és que no sigui un delinqüent, que no cometi barbàries clamoroses, que no porti un estil de vida deshonest o contraposat a l'ideal cristià. Per això interessa molt recordar que Jesús no s'enfronta als fariseus perquè els odia, sinó perquè els estima. L'amor infinit i concret de Déu manifestat en Jesucrist no ha vingut a la terra per denunciar per despit els malfactors. Ha vingut a revelar-nos l'altura i la profunditat d'un Amor del qual tenim una necessitat imperiosa. I de vegades una reprensió pot ser un

bon instrument perquè s'obrin els nostres ulls, perquè reconeguem que estem necessitats davant de Déu.

No hem de pensar pas que el fariseu sigui dolent, pervers i que negui les seves misèries. Sinó que simplement no les veu! I en contemplar aquesta història que Jesús ens explica, sorgeix urgent la necessitat de ser humils i demanar al Senyor que ens faci veure les nostres misèries.

Carlos Jódar

[1] *Solc*, núm. 635.

[2] *És Crist que passa*, núm. 71.

[3] Francesc, *Audiència*, 1.VI.2016.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/com-en-una-pel-
licula-mes-enlla-de-la-trama/](https://opusdei.org/ca/article/com-en-una-pel-licula-mes-enlla-de-la-trama/)
(07/04/2025)